

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 71. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1839_640-txt-shoot-idm2699/facsimile.pdf (tilgået 09. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

sie, som er *Vilsp ev i elsen*, reent saltet bort ved *Nesformationen*, tilliggemed den sidste Øie; hvor ikke Folksel, men kun *Præsten „friester“*, og hvor den veldslige Ørvighed ejer selv alle *Ægteskabs-Sager*, her kan Hierarchiet, som vel er, umulig trives.

Derimod staaer i vores Stats-Kirket alle christelig Formere og Stille, tilliggemed Geistligheden, for hvare for at blive aabenbar til *Spat* og *Latter*, saa, stulde de i en vis Grad beholde hele Folkes Ærbodighed, da maatte vi lære meget bedre end hidtil at holde os selv i *Øre*, aldrig paastrænge os, men, naar vi fogdes, træde frem med den sande Høitidelighed og *Bardighed*, som det leyede, fri og kynlige Ord om det høje og dybe altsidt udbreder omkring sig.

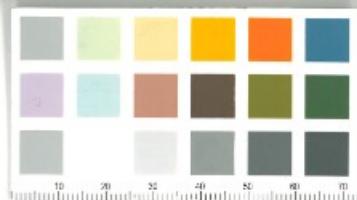
I denne Henseende var *Stillingen*, vores gamle Ritual gav *Præsten*, red *Vigbegrængelse*, næsten usorbedelig, og kunde Man end ei sige det Samme om *Brudeveelsen*, har den *Ring* dog efterhaanden jævnelig selv, da hele Formularen selv fra *Høst* af aabenbar var uanvendelig paa de *Gammels* og blev det siden endmære paa de *Kraftfælles* *Ægteskaber* og paa dem i forbudne *Leb*, saa for *Diesblæft* tor viist nok alle *Præster* finde sig berettigede til at lømpe Formularen efter *Omfændighederne*, saa Christendommen dog ikke offenslig stal vanres af sin *Ærenre* og *Brudevielsen* blive forørgelig. Vi gammeldags *Præster*, som nodig betjente os af selvtagen Frihed, vilde imidlertid takket *hr. Bislop Myns-*

ster

, naar han vilde udvirket os den udstrakte Frihed, der ved saa slæb en Kirke-Sild er ligefaa nødvendig som *afsyldiaz*; men af Frihed synes *hr. Bisloppen*, desværre, Man altsi snarere har for meget end for lidt, saa det er Alt, at vi skal have Lov til at udelade lidt, naar det er alt for galt med *Fræsflille*, men selv de *Børst* fulde vi dog spørge „om de havde beraadt sig med Gud i *Himmelnen*“ og afnøde dem et *Ja*, vi vidste, var aasbendar ufaaadt. *hr. Bisloppen* gør vel sig selv denne Indblanding, men behøver den paa en Maade, der hos saa alvorlig en Mand og *farfændig* *Talenter* ei kan andet end forhuse^{*)}. Jeg seer dog ikke, hedder det nemlig, hvorledes en *christelig* Kirke kunde tilslage dem, hvis *Grobindelse* den skal helige, saa den *Gorpligtelse*, ved dette saa viglige Skridt i ders *Ev* at tage *Gud* paa *Raad*, eller at hemmende *Tanke* og *Bon* til ham; og da Enhver forud veed, hvilke *Spørgsmål* der ville blive ham forelagte, berører det paa ham selv, om han vil funne svare sit *Ja* med en god *Samværtighed*.

Dette lader sig viist nok meget godt haabe sige og høre, men *fel* ikke anvende paa det *virkelige* *Ev*, *Talen* er om; thi deles er *Spørgsmålet* jo ikke om at fritage Nogen fra en moralig *Gorpligtelse*, men om om at gjøre et *inquisitorisk*

^{*)} *Bemærkningerne* S. 31—32.

Sprøgsmål og forde det besvaret med Ja, selv hvor Man er saa vis paa, det maa besvares med Nej, at Man alligevel ikke tor hellige Egles stabel; og deels ber over det jo ikke paa Eglesfene selv, om de vil lade sig vie. Er det da Hr. Bisloppeks Mening, at alle de, der ikke med god Samvittighed kunne svare Ja til det Samvittigheds-Sprøgsmål, som ikke engang Paviserne gør, skalde heller opgive Eglesstabel, end vi et Sprøgsmål, hvor til vi er aldeles uberettigede? Vi ved jo nof, at Brudefolkene staar for det meiste i ganste andre Tanker, og er især paa Bryllupsdagen sielden prutne paa et Ja mere eller mindre, men skal vi slove Samvittighederne under Paostub af at skærpe dem? det vere langtfra, maa jo Hr. Bisloppe svare, samme som jeg, og hvor med vil han da forsvere et Sprøgsmål, der ligesaalidt findes i Luther's som i den ølde Kirkes Formularer og var dog aldrig saa aabenbar forargeligt som nu?

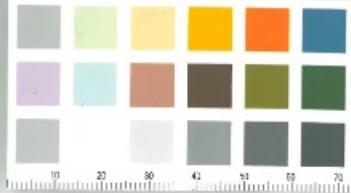
Vilde Hr. Bisop Munster ikke have Formularerne i sin ny Alterbog til at være ustravigelige, da fulde jeg ikke beklage mig over den ny Ubeviddelighed, han har sat istedenfor den gamle Verle med Eglesstabels „Kirkelig Belsignelse“ som Bildet af „Iesu Christi og den hellige Aftos, hans Bruds Sacramente;“ thi hvad Presten skal sage til alle Brudefolk, kan aldrig vere for ubetydeligt; men hvorfor vild Hr. Bisloppe have denne, alle unge, christelige Eglesfolk tilkommende og lidige, Formular affskaffet og udelukti-

af Stats-Kirkens Skat det affastes, Alt, hvad der i pafer paa Alle i den, hvad Christeligt skulde vi da beholde, og hvorfor dog ikke heller indrette Alt saa fri, at hver tan saa Sils naar Presterne forlante at dele ret, og givt de ikke det, hvad er de da ill?

Bed Jordspakastelsen vil Hr. Bisloppe have den gamle Formular beholbt; og stondt denne Fig-Tale er ligefaa ubiholst som Pavisernes Sjæle-Messe, og falder meget urimeligere, turde jeg dog nok forsvare den, naar den hverken a suoties Presten eller paanodtes Rosgen, men som en Evangelie-Sag maa jeg naturligvis misbillige den, saamtelig mere, Jon del er vilesagtig nos, at „Kjodets“ Opstandelse nuomstundt fun er til Spot for de Flekke.

Protestere maa jeg derimod paa hele Mengs-hedens Begynd med den Ryheds i Ritualiet, der ikke blot fuldt giore Ordets Tale en til dels Herre ved Graven, men giore Sognepresten til Despot i alle Sorgehuse.

Vi laje nemlig først, at uden vedkommende Preisis Samhylle maa Ingen ved Vigbegangelse enten i Kirke, Capel eller paa Kirkgaard, holde nogen Tale, og at dette Samlykke end ikke maa komme Andre til gode end dem, der ere berettigede til at prædle; og dernest lase vi, at dersommed en Vigbegangelse nogen Sorg-Høitid foranstaltes i Sorgehuset selv, da skal det forud tilkendegives Presten, som paa venlig Maade skal

sege at afværg det Upassende; og uden
hvis Samtykke Intet her man forelæggs *).

Jeg ved jo nu, at det absolute Forbud mod
Lægmands og det Statutum selv mod Præsters
Tale ved Graven ei i København er ganste
nyt, men udenvisst slulde det dog først herved ud-
strækkes over hele Landet, og Præstens Væfa-
lings. Det i Søgehuset vilde, saadti jeg
ved, selv i Hovedstaden være noget højfar. Spis-
temål, som, efter min Forstånd, Splittergalt.

Bor alle disse Indgreb i den naturlige Frihed og
selv i Hushusetten har Hr. Bisshoppen sel ingen
Grund anfært, saa Man maa slutte sig til, det er,
for at der ikke mulig slulde siges eller gjøres no-
get Upassende; men slulde det forebygges, maatte
jo alle Mundt lukkes og alle Hænder bindes,
og et Man besædes saa vis paa, at vedkommende
Præst selv aldrig siger noget Upass-
sende ved en Grav, eller gør noget Upass-
sende i et Søgehus, selv naar han kan
befale over Husbonden! Det Sidste finder seg i det
Mindste i sig selv mere upassende end hvilken som-
helt Søgehvidt, Man, selv i København, med
Politiet tillodelse, kunde foare findes at foran-
stalte, og jeg kan sette ikke mindre mere upass-
sende Ord, end netop ved Kommende Præster
mallige Gangen lob salde og ventelig fremdels vil-

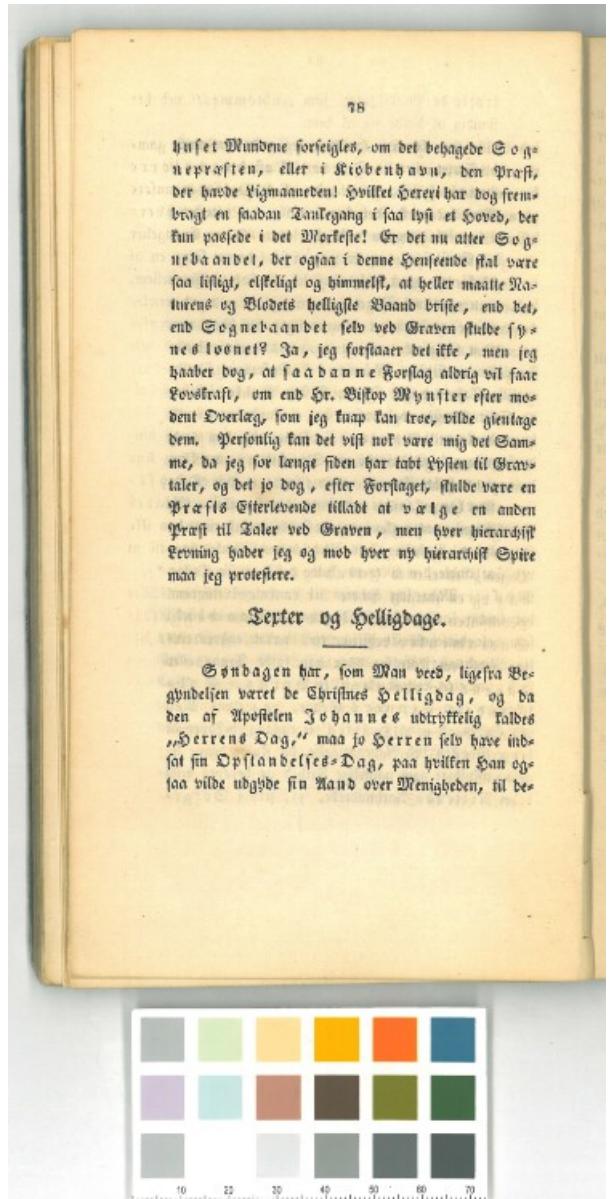
*) Ritual - Forlaget S. 76-77.

lade salde over Grave, medens jeg godt kan læse
mit fordeles passende Ord, ei blot af en uværdi-
kommende Præst, men ogsaa af en Dannedemand
uden Altet for at stule kunne præbile, det ved dette
betydende Privilegium ville dobles.

Bil Man sige, jeg er partisk i denne Sag,
da jeg selv har givet Meldning til et af disse Bor-
buds, da et der vel Noget i, men jeg ter mere, det
netop viser, at forbudet er urimeligt; thi hvad var
vel naturligere end at jeg, paa den nærmeste
Familie og Bislop Münters Opsordring, holdt
en lille Tale ved min Uncle, Bislop Valles Kiste,
da Søstrevosten og Hospresten ei funderne om,
hvem der var den rette Bedkommende, og taus
derfor Begge! Og forbi mi Søstrevosten
bestragter jeg det ikke op, al jeg sagde et Par Ord,
som ellers Ingen sandt upassende, deraf slulde ikke
blot Københavns reglementerede Jordspænafere 1816
saae Det til at lulle deres Medejeneres Mundt, hvyr
ved sine Grave, men 1840 slulde det paa Hr. Bislop
Münters Forlag ophids til Landslov!! Efterat
det inbill i Gaar og i Dag har i Danmark,
som vel over hele Christenheden, voret enhver artig
Mand usormeent, naar han folde Træng eller
Lyst, at tale ved Konge eller Drons, Syds-
stende eller Benners Grave, og medens Man
ved Siden ad os i Holsten ei engang behover at
bruge Præsten ved Vigbegærgelse, da slulde denne lis-
gesaa instyldige som naturlige Frihed os berores midt
i det Rittende Aarhundrede, ja, selv i Søge-

Texter og Helligdage.

Søndagen har, ſom Man veed, ligefra Be-
gnydelsen varret de Christnes Helligdag, og da
den af Apoſtelen Jøhanneſ udtrykkelig taldes
,Herrens Dag,” man jo Herren ſelv have inde-
ſat ſin Opſtandelses-Dag, paa hvilken Han oge-
ſaa vilde udgyde ſin Aand over Menigheden, til des-